

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА РЕЖИСУРИ ТА ХОРЕОГРАФІЇ

ЗБІРКА НАУКОВИХ СТАТЕЙ

**«ХОРЕОГРАФІЧНА
КУЛЬТУРА – МИСТЕЦЬКІ
ВИМІРИ»**

(випуск № 2)

ЛЬВІВ – 2014

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА РЕЖИСУРИ ТА ХОРЕОГРАФІЇ

ЗБІРКА НАУКОВИХ СТАТЕЙ

**«ХОРЕОГРАФІЧНА
КУЛЬТУРА – МИСТЕЦЬКІ
ВИМІРИ»**

(випуск № 2)

ЛЬВІВ – 2014

УДК: 37; 792,8; 793.3
ББК 85.32

Хореографічна культура – мистецькі виміри : збірка наукових статей (випуск 2) / Упорядник О. А. Плахотнюк. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, кафедра режисури та хореографії, 2014. – 220 с.

Рекомендовано до друку:

Методичною радою кафедри режисури та хореографії факультету культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № 10 від 21 травня 2014 року).

Головний редактор та упорядник:

Плахотнюк О. А. – доцент кафедри режисури та хореографії Львівського національного університету імені Івана Франка.

Заступник головного редактора:

Кундис Р. Ю. – доцент кафедри режисури та хореографії Львівського національного університету імені Івана Франка.

Редакційна колегія:

Козаренко О. В. – доктор мистецтвознавства, професор. **Шариков Д. І.** – кандидат мистецтвознавства. **Бутинець Є. Й.** – доцент кафедри режисури та хореографії. **Петрик О. О.** – заслужений артист України, доцент кафедри режисури та хореографії. **Лань О. Б.** – доцент кафедри режисури та хореографії. **Шім Т. Р.** – доцент кафедри режисури та хореографії.

Автори статей відповідають за достовірність і вірогідність викладеного матеріалу, за належність поданого матеріалу їм особисто, за правильне цитування джерел та посилань на них.

Матеріали статей та повідомлень, уміщені до збірника за матеріалами поданими авторами, друкуються мовою оригіналу.

Редакція не завжди поділяє погляди авторів статей.

Закон охороняє права та інтереси авторів статей.

Відтворення, розповсюдження, передрукування та інше використання статей без згоди авторів (або посилання на авторів) забороняється

© Львівський національний університет імені Івана Франка, кафедра режисури та хореографії 2014.

ЗМІСТ

<i>Олександр ПЛАХОТНЮК</i>	
Дослідницька робота молодого науковця	6
<i>Ярослав ШАБАЛІН</i>	
Паростки німецького експресіонізму	7
<i>Тетяна КОЛОМІЙ</i>	
Інтелектуальна власність в хореографії	15
<i>Марія СТАНИШЕВСЬКА</i>	
Вплив міфології на створення хореографічних творів про стихії природи	20
<i>Ірина ЦИВІНСЬКА</i>	
Вплив грецької міфології на хореографічне мистецтво	25
<i>Юлія ГУНЯК</i>	
Тарас Григорович Шевченко і мистецтво танцю	32
<i>Вікторія ЗВАРИЧ</i>	
Павло Сталінський та Герман Ісупов – видатні постаті Львівського балету	38
<i>Анжеліка ЗАРДІАШВІЛІ</i>	
Втілення творів Г. Х. Андерсона засобами хореографічного мистецтва	47
<i>Яна КУРІЛЮК</i>	
Циганський танець в балетах Львівського національного театру опери та балету імені Соломії Крушельницької	53
<i>Людмила РОМАНІВ</i>	
Феномен танців смерті у Середньовіччі	59
<i>Оксана БАБЕНКО</i>	
Особливості бального церемоніалу на Полтавщині ХІХ ст.	68
<i>Олександра ДАНИЛЕНКО</i>	
Втілення національної обрядовості засобами хореографії	77
<i>Марія МАТІЙЧЕНКО</i>	
Пісенно-танцювальний фольклор Полтавщини у творчій спадщині Н. М. Уварової-Латинської	81
<i>Галина КРАСЬКО</i>	
Хореографія у весільних традиція Бойківського регіону села Недільна Старосамбірського району	91
<i>Оксана ФЕСЮК</i>	
Використання хореографії у весільних обрядах Полісся	101
<i>Софія-Ярослава БАРТИШ</i>	
Експериментальна хореографія як основа перформансу	106
<i>Катерина КШЕН</i>	
Класичний балет в інтерпретації сучасних хореографів (кінця ХХ – початку ХХІ ст.)	112
<i>Роман МАЗУРКЕВИЧ</i>	
Акробатичний танець	120

<i>Дмитро БОНДАРЧУК</i>	
Розвиток хореографічної культури хіп-хоп в Україні	125
<i>Юлія МИСЮРА</i>	
Танець реггетон і його сприйняття суспільством	129
<i>Анастасія ІВАЩИШИН</i>	
Синтез мистецтв на прикладі хореографії і фото	138
<i>Анастасія ГОЛУБЧЕНКО</i>	
Якості, уміння та навички які повинен мати викладачу-хореографу ...	147
<i>ТІМЧЕНКО В. Б.</i>	
Формування фахового світогляду викладаців хореографічних дисциплін	153
<i>Ольга ШИЯН</i>	
Вплив культурологічної освіти на розвиток особистості	160
<i>Катерина ГІРЧА</i>	
Використання принципу варіативності танцювального руху під час формування професійного танцівника	168
<i>Надія ТОПОРЕЦЬ</i>	
Розвиток творчої активності дітей на уроках хореографії	177
<i>Соломія-Володимира СИДОРУК</i>	
Арт-терапія лікування хореографією	184
<i>Анна ТЕРЕНТЬЄВА</i>	
Вплив занять хореографією на тіло танцівника	192
<i>Вікторія ВДОВЕНКО</i>	
Аналіз впливу куріння на здоров'я танцівника	198
<i>Тетяна БУЛГАКОВА</i>	
Кар'єра танцівника як жертва родині	204
<i>Юлія МОСІЙЧУК</i>	
Жертовність як соціально-психологічна проблема, зокрема в хореографічному мистецтві	209
<i>Микола РОЖКО</i>	
Вплив фольклорного танцю на сучасну хореографію	216

ДОСЛІДНИЦЬКА РОБОТА МОЛОДОГО НАУКОВЦЯ

Шановні читачі! Пропонуємо вашій увазі 2-й випуск збірника наукових статей «Хореографічна культура – мистецькі виміри» кафедри режисури та хореографії факультету культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка. Це міжвузівський випуск наукових праць молодих вчених, магістрантів та студентів, основну частину якого складають матеріали III Всеукраїнської науково-практичної студентської конференції «Хореографічна культура – мистецькі виміри» (9 – 10 квітня 2014 року, м. Львів).

На сьогоднішній день у вітчизняній науці формується спеціальна галузь знань – хореологія (хореографічне мистецтво). Тематика статей свідчить про зацікавленість молодих науковців важливістю ґрунтовного наукового осмислення хореографічного мистецтва в цілому його процесів, функцій і впливу на особистість.

Науково-дослідницька діяльність є одним із найважливіших засобів підвищення якості підготовки і виховання фахівця, здатного творчо застосовувати в практичній діяльності найновіші досягнення науково-мистецького прогресу.

Розвиток науки у вищій школі передбачає підвищення якості підготовки спеціалістів, здатних, у свою чергу, після закінчення навчання самостійно вирішувати серйозні наукові завдання, йти у рівень з передовими ідеями теорії і практики сучасного мистецтва. Тому саме у навчальному закладі важливо прищепити смак до наукових досліджень, привчити їх уже на цьому етапі мислити самостійно.

Сучасному суспільству потрібен фахівець, що уміє критично, творчо мислити, здатний бачити, досліджувати і вирішувати виникаючі перед ним проблеми, організовуючи наявні засоби і ресурси для її вирішення мистецьких завдань, займати дослідницьку позицію.

Плахотнюк Олександр Анатолійович,

**Доцент кафедри режисури та хореографії
Львівського національного університету імені Івана Франка, керівник
наукового-студентського гуртка**

УДК: 37; 792,8

Юлія МОСІЙЧУК

ЖЕРТОВНІСТЬ, ЯК СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА, ЗОКРЕМА В МИСТЕЦТВІ ХОРЕОГРАФІЇ

В статті розкривається тема жертовності, як соціально-психологічної проблеми. Дається чітке визначення цього поняття, розкривається роль жертовності в різних сферах життєдіяльності, а зокрема, в мистецтві хореографії. Наводяться приклади з біографій відомих танцівників світу, щодо їх жертв заради мистецтва та кар'єри.

Ключові слова: жертовність, релігія, соціопитування, хореографія, кар'єра, балет.

Мета дослідження є: проаналізувати проблему жертовності в житті людини; а власне жертовність в мистецтві хореографії.

Завдання: дати визначення поняттю жертовність. Проаналізувати прояви її в певних сферах життєдіяльності. Виокремити питання жертовності в кар'єрі успішних танцівників, на прикладі життя визначних постатей в мистецтві хореографії.

Жертовність. Який же зміст криється у цьому слові? Існує визначення: «Жертвувати собою – не боятися труднощів, не шкодувати життя задля якої-небудь справи. Нічого не шкодувати, все віддавати, відмовлятися від усього або від багато дечого задля кого-, чого-небудь» [1].

Не шкодувати життя – означає присвяти його лише тій єдиній справі, тій меті, яка є найважливішою, а натомість відмовитись від багатьох інших, не менш важливих речей. Питання в тому, на скільки відданою може бути жертовність?

Ми всі, без винятку, жертвуємо чимось задля чогось. Власним здоров'ям, сном, спокоєм, матеріальними статками, особистим часом, відносинами з близькими, рідними і так далі. Починаючи від найменшого, віддати час і кошти для того, щоб приготувати їжу, яка наповнить силами і енергією тіло. І закінчуючи тим, щоб віддати життя, заради спасіння іншої людини, або ж в ім'я народу, нації чи ідеї. Питання жертовності містить у собі деякий філософський зміст, одні вважають, що це неабиякий безкорисний прояв альтруїзму, другі – що це задоволення власного «єго», шляхом доказу своєї значущості, треті ж кажуть, що це природна риса, яка є майже інстинктивною. Наприклад, молодіжний журнал соціопитувань пише таке: «Серед студентських відповідей на це інтимне і неймовірно складне запитання було все: відвертість і пиha, альтруїзм і єгоїзм, вагання і готовність, приклади з власного досвіду і відповіді питанням на питання, і як багато крилатих висловів!». «На жаль, до самопожертви ми звикли ставитися, як до благородного вчинку, що мусить очистити наше сумління» – пише одна зі студенток. Подруга її стверджує, що: «Жертвувала б амбіціями створити кар'єру заради створення сім'ї». «Хочемо ми того чи ні, але світ завжди змушує нас жертвувати чимось добровільно чи силоміць, більшою чи меншою мірою, усвідомлено чи ні» – вважає молодий хлопчина. А його товариш каже, що: «Жертвувати, значить віддавати Богові і людям сьогодні, віддавати найдорожче, віддавати найкраще» [2].

Отже, жертовність – це соціально-психологічна проблема, яка стосується кожного і піднімається майже у всіх сферах життєдіяльності людини. Жертовність в релігії, в ім'я Бога; жертовність в коханні, дружбі, сімейних стосунках, материнстві; жертовність в благодійності, безкорисливій допомозі немічним людям, калікам, бездомним чи хворим тваринам; жертовність в національній ідеї та патріотизмі, на благо держави і народу; жертовність заради досягнення успіху в роботі і т.д. Можна сказати, що жертовність існує всюди і завжди. Найперше, вона прокидається в середині кожного з нас, в бажанні розвиватись і вдосконалюватись.

Досягнення успіху в мистецтві хореографії потребує не аби яких жертв. Перш за все це насичений розпорядок дня, дисципліна, важка фізична праця, адже

відпрацювання кожного руху потребує багато часу, сил та систематичності. Це щоденна, безперервна робота над своїм тілом, розвитком сили м'язів, виворотності, гнучкості, розтяжки, висоти стрибка і т.д. Крім фізики, хореографія потребує ще й естетики, тобто хорошої акторської майстерності, вміння втілювати, у танці, різні образи, переживати емоції і почуття героїв. Необхідно, також, стежити за гігієною, слідкувати за здоров'ям, правильно харчуватись.

Так описувала В. Носова, звичайний навчальний день балерини Анни Павлової в Імператорській балетній школі: «В восьмій годині ранку дзвін будив всіх жителів будинку. Як не важко було прокидатись, вони швидко одягались і під пильнуванням наглядача виконували ранковий туалет у ванній кімнаті. Там стояв широкий мідний круг у вигляді каруселі, з кранами. Під ним вони зазвичай обливались холодною водою до талії. Одягнувшись, спішили на молитву... В дев'ятій йшли в їдальню, де вже парувал чай і смачно пахло хлібом і маслом. Потім починався урок танців... Опівдні чувся дзвінок, і всі йшли снідати. Намагались пошвидше ковтнути каву з хлібом, так як прогулянка після сніданку передбачала відпочинок на свіжому повітрі. Повернувшись з вулиці знову навчались. В четвертій був обід. Вільного часу було мало, так як розпочинались заняття з музики, бували і репетиції – учні готувались до виступу на сцені Маріїнського театру. Вечеряли зазвичай о восьмій, а в дев'ятій вже повинні були лежати в ліжку» [3, с. 13–14].

Як казала сама Анна Павлова: «Вступити до Імператорської балетної школи – те ж саме що вступити в монастир, така там панує залізна дисципліна» [3, с. 12].

Іноді професійним танцівницям доводиться жертвувати народженням дітей, заради кар'єрного росту.

Як приклад, розглянемо біографію однієї з найвідоміших балерин усіх часів, Майї Плісецької. Народилась 20 листопада 1925, Москва, СРСР) – радянська і російська балерина, балетмейстер, хореограф, педагог, письменник і актриса. Народна артистка СРСР (1959). Герой Соціалістичної Праці (1985). Лауреат Ленінської премії. Повний кавалер ордена «За заслуги перед Вітчизною» [4].

Досягла великих кар'єрних висот, пожертвувала народженням дітей заради мистецтва танцю, оскільки це передбачає відрив від тренувань на певний час. «Не дивлячись на протести Щедрина, Майя Михайлівна в свій час не наважилась народити дитину і покинути сцену. Балет знову переміг» [4].

«Балет передбачає, крім усього іншого, ще й відмінну будову тіла і хорошу фізичну форму, – виправдовує її сьогодні Родіон Щедрин. – Після пологів з будь-якою жінкою відбуваються кардинальні зміни. Багато балерин втратили свою професію...» [4].

Напружений репетиційний та гастрольний графік іноді не лишає вільного часу на особисте життя. Так склалось в житті ще однієї відомої балерини Галини Уланової. Вона одна з найславетніших балерин за всю історію балету. Своє життя присвятила творчості, досягла неабиякого успіху, та все ж в особистому житті все складалось навпаки. «Її слава росте від вистави до вистави, але вона як і раніше вимоглива до себе, ніколи не спізнюється на репетиції, завжди зібрана і налаштована на роботу. Не дивлячись на популярність у неї майже немає близьких друзів. Вона гранично коректна з усіма знайомими, а за її небагатослівність її називають «Великою німою» [5].

Не дивлячись на велику популярність, кожен з п'яти її шлюбів закінчився невдало. Уланова була поглинена мистецтвом танцю, витрачала багато часу на заняття, тому любила самотність. «У неї не було хобі чи улюблених занять, всі її шлюби були бездітними. Найбільш комфортним станом для неї було самотність, вона любила тварин і бувати на природі. Галина Сергіївна не бачила себе поза роботою...» [5].

Багатьом відомим, успішним танцівникам світу довелось переїхати в інші країни заради більших сцен та вигідніших контрактів. Свого часу, артист балету українського походження, Серж Лифар, шукаючи кар'єрного росту за кордоном, покинув рідний край та матір, яку любив найдужче.

«Найбільш за все Сергій любив матір, любу матінку. Як і всі діти, з дитинства хлопчик виніс безліч різноманітних вражень. «Мені випала доля бути представником того покоління великого слов'янського краю, яке росло в голоді і

потоках крові, що з нею сплигло сотні тисяч моїх однолітків, переможених жорстокою необхідністю» [6].

Майже все його життя і творчість протікали на французьких землях. Він здобув всесвітню славу та все ж не був признаний на Батьківщині.

«Туга за Батьківщиною важким каменем лежала на його серці. Він все життя був людиною без громадянства і мріяв відвідати рідне місто. У 1958 році планувалися гастролі в Радянському Союзі, і, здавалося, його мрія збудеться. Але під час посадки в літак поліція причепилися до неправильно оформленими документами, і трупа полетіла без нього. Серж з гіркотою дізнавався, що під час вистав його ім'я навіть не згадувалося в афішах. У 1961 році він таки приїхав в Радянський Союз як почесний гість Першого міжнародного конкурсу молодих артистів балету в Москві. Таємно, під виглядом іншої людини, танцюрист приїжджає в Київ, щоб відвідати могилу батьків. Він жалкував, що на батьківщині його не знають» [7].

Ще одним «блудним сином» в історії балету можна назвати Михайла Баришнікова. Отримавши вже славу і звання народного артиста РСФСР, він потрапив на гастролі в Канаду, після чого зробив не легкий для себе вибір, будувати кар'єру там. Залишивши в СРСР і цивільну дружину Тетяну Кольцову, і всіх друзів, Баришніков з головою занурився в роботу. І перша ж поява перед американською публікою закріпила за ним статус зірки: овації від захоплення змушували піднімати завісу 24 рази [8].

Танцювальна кар'єра понад усе була для нього, бажання розвиватись і здобувати нові знання перемогли. Невідомо, як би закінчилась його кар'єра на Радянських просторах: «Що чекало Баришнікова в Росії, якби він не поїхав на Захід? Пізніше його найближчий друг Йосип Бродський так відповів на це питання, поставлене йому в інтерв'ю: «Він би спився». Ймовірно, Бродський був правий. Навіть готуючи свій вечір, Михайло був змушений боротися не тільки з перешкодами, миритись з дирекцією, а й з нерозумінням в середовищі артистів. Навряд чи він витримав би боротьбу з ентропією, що виходила із самої суті

радянського режиму, який завжди прагнув або знищити неординарну особистість, або ввести її в зручні для влади рамки» [9].

Отже, список подібних біографій можна продовжити ще на сотні сторінок. А висновок напрошується один – для того, щоб отримати щось хороше потрібно пожертвувати чимось важливим. За все треба платити, така закономірність всесвіту. Ми самі повинні вирішувати кому чи чому присвятити своє життя. І не маємо права засуджувати вибір інших. Тож, головне правильно розставляти пріоритети.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970–1980). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://sum.in.ua/s/zhertvuvaty>. – заголовок з екрану.
2. Листи до приятелів. Журнал думки і чину [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://www.lysty.com.ua/suspilstvo/74-20100122>. – заголовок з екрану.
3. Носова В. Балерины / В. Носова. – М. : Молодая гвардия, 1983. – 284 с.
4. Биографии. История жизни великих людей. Плисецкая Майя Михайловна. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://www.tonnel.ru>. – заголовок з екрану.
5. Выдающиеся женщины. Галина Уланова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://amazing-women.ru/ulanova/#.UrzA4NJdUhM> – заголовок з екрану.
6. Orpheus. Серж Лифарь. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: http://orpheusmusic.ru/publ/serzh_lifar_zhizn_i_tvorchestvo/134-1-0-912. – заголовок з екрану.
7. Школа жизни. Серж Лифарь. Какую жизнь прожил «бог танца»? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://shkolazhizni.ru/archive/0/n-51414/> – заголовок з екрану.

8. Потому что это я. Михаил Барышников. Отточенный полет [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: http://www.etoya.ru/o_muzhchinah/2012/1/27/22065/ – заголовок з екрану.

9. Peoples.ru Михаил Барышников [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <http://www.peoples.ru/art/theatre/ballet/baryshnikov/> – заголовок з екрану.

Відомості про автора: Юлія Олександрівна МОСІЙЧУК – студентка V курсу кафедри режисури та хореографії, Львівського національного університету імені Івана Франка.

Науковий керівник: Олександр Анатолійович ПЛАХОТНЮК – доцент кафедри режисури та хореографії, Львівського національного університету імені Івана Франка.

Хореографічна культура – мистецькі виміри : збірка наукових статей (випуск 2) / Упорядник О. А. Плахотнюк. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, кафедра режисури та хореографії, 2014. – 220 с.

УДК: 37; 792,8; 793.3
ББК 85.32